GAZETA KRAKOWSKA

Nro 4.

Z KRAKOWA DNIA 12. STYCZNIA 1817 Roku W NIEDZIELĘ.

Z *Wilna d.* 5 *Grudnia. d. k.*
(*z Kuryiera Litewskiego.*)

Otrzymaliśmy od Litewsko-Wileńskiego Komitetu Bibliynego do umieszczenia w Gazecie naszey co następuie:

" W czasie, w którym chęć czytania co raz więcey wzrastała, pisma i księgi, duchem irreligii tchnące, rozszerzyły się niezmiernie po świecie, a zaniedbane rozmnożenie edycyy Pisma S. było przyczyną, że to nie mogło położyć tamy złym skutkom, które z tamtych wypływały. Te to pisma skaziły lub osłabiły moralność wszystkich kraiów Chrześciiańskich: one to zaszczepiły owę pogardę praw i władzy, owę bezwzględną cudzey własności żądzę, i tę nawet dzisiay tak powszednią chełpliwość z dowcipnego oszukania rządu; ich to iest skutkiem, owe w przeszłych wiekach zaledwie widziane kruszenie tronów i ółtarzy, pod których gruzami tak ciężko w naszych czasach ięknęła ludzkość.

"Aby temu złemu ile możności zapobiedz, i świat od podobnego wstrząśnienia na przyszłość zachować, utworzyło się Towarzystwo w Anglii, pod imieniem Towarzystwa Bibliynego, którego iedynym celem iest: upowszechnić Pismo S., rozmnożyć swoim kosztem iego exemplarze, udzielać takowe za naymnieyszą cenę kupuiącym, a niemaiącym sposobu nabycia, rozdawać darmo, aby nauka słowa Bożego iak nay więcey się szerzyć mogła. Towarzystwo to, chcąc w tey mierze naywięcey bydź pomocnem mniey oświeconym ludom, starało się i stara o tłumaczenia tego Pisma na wszystkie ięzyki świata; lecz chcąc obok tego uniknąć wznowienia przykładów dawnieyszych rozsterek kościelnych, z rozmaitego wykładu Pisma S. wynikłych, za główne i pierwsze sobie położyło prawidło, wszędzie iść za radą i przewodnictwem duchowieństwa każdego wyznania, i w każdym kraiu i wyznaniu, takie i te tylko swoim nakładem rozmnażać i upowszechniać edycyie Pisma S., a nawet te tylko onego części, które oddawna przez Duchowieństwo właściwe przyięte, i w używaniu miane były; a zostawuiąc przy samych Duchownych, im tylko właściwie służącą władzę tłumaczenia mniey iasnych Pisma S. części, postanowiło drukować i wydawać

to Pismo bez żadnych uwag i dodatków.

"Na tych zasadach, gdy się to Towarzystwo po całey Europie rozciągnęło, w sześciudziesiąt trzech ięzykach, tak Europeyskich, iak oryentalnych, blizko dwa milliony exemplarzy Pisma S. wydało; i gdy na około nas oddziały swoie ustanowiło, których dotąd w samey Rossyi już iest 14, iedno w Krakowie, w Warszawie, w Poznaniu, w Królewcu, Grodnie i t. d.; wezwani nakoniec zostali Obywatele Litewscy przez JW. Ministra Religii, Xięcia Galiczyna i JW. Arcy-Biskupa Metropolitę Siestrzeńcewicza, do łączenia się z niem.

"W tym celu zebrani pod przewodnictwem JW. Woiennego Gubernatora, Jenerała piechoty Rzymskiego Korsakowa, na dniu 23 Paźdz:, pierwsze członki Duchowieństwa naszego wszelkich wyznań Chrześciiańskich, Urzędnicy, Szlachta, Członki Uniwersytetu i Obywatele Miasta Wilna, potrzebę takowego Towarzystwa i własney onego Dyrekcyi, uznawszy, pierwszą subskrypcyią summy 2800 rubli assygn: złożyli, i następuiące osoby Komitet tego Towarzystwa Litewskiego składać maiące wybrali: Na Vice-Prezesów: JW. Litewski Jenerał Gubernator woienny, Rzymski Korsaków, JO. Xiążę Biskup Giedroyć, JW. Gubernator, Hrabia Plater Zyberg, JW. Hrabia Adam Chreptowicz. — Na Dyrektorów: JW. Officyiał Ciwiński, JW. Archimandryta Ioił, Radca Konsystorza Ewanielickiego Nikolai, Pastor Senior Zgromadzenia Reformowanego Reczyński, JW. Dyrektor Poczt Aktualny Stanu Sowietnik Bucharski, JW. Marszałek Guberski Ropp, JW. Sowietnik Stanu Horn, JW. Prezes Sądu głównego Baliński, JW. Prezes Sądu głównego Chrapowicki, Hrabia Ferdynand Plater, Professor Niemczewski, Professor Saunders, Kanonik Znosko. — Na Sekretarzów: Professor Becu, Xiądz Bobrowski Adjukt. Na Kassyiera Professor Malewski.„

W liście z Mohilowa nad Dnieprem czytamy:—"Dobrodzieystwo Towarzystw, zawiązanych w celu oświecenia ludzi przez czytanie i rozważanie słów Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa i iego Apostołów, co dzień staie się widoczniejszem. Białoruś stała się uczestniczką tak świętego przedsięwzięcia. W Mohilowie zawiązał się d. 2 Listop: oddział Biblijnego Towarzystwa Rossyyskiego, pod tytułem oddziału Białoruskiego. JO. Xiążę Marszałek Barclay de Tolli, osoby znakomitsze, Urzędnicy świeccy i duchowni różnych Chrześciańskich wyznań, oraz Obywatele Gubernii, licznie zgromadzeni znaydowali się na tym akcie. Arcy-Biskup Daniel miał wyborną mowę w ięzyku Sławiańskim, w którey wystawił zamiary Towarzystwa i wielkie pożytki z czytania Pisma S. Po nim X. Kanonik Malewski, również poważną miał mowę w ięzyku Polskim. Arcy Biskup Daniel, Biskup Katolicki, Możdżeniewski i Hrabia Tołstoy Gubernator cywilny, wybrani zostali Prezesami; także wybrano Komitet Dyrektorów. Subskrypcya początkowa uczyniła więcey 10,000 rubli. Xiąże Marszałek zapisał na ieden raz 500 rubli i corocznie rubli 300. Komitet zapisał z Petersburga 1000 exemplarzy Nowego Testamentu w ięzyku Polskim; 1000 exemplarzy Nowego Testamentu, i 500 exempl: Biblii w ięzyku Sławiańskim; 300 Biblij w ięzyku Niemieckim; 200 exemplarzy Nowego Testamentu w ięzyku Francuzkim i 100 exempl: Biblij. Z temi 3100 exempl:

Komitet rozpocznie swe prace.

Z Wiednia d. 2 Stycznia.

D. 31 Grudnia po godzinie 1wszey z południa przybyła tu N. Królowa Bawarska z dwiema naymłodszemi swoiemi córkami, Ludwiką Wilhelminą i Józefą Maxymilianą Karoliną. N. Cesarz wyiechał przeciw niey do Burkersdorf, a N. Król Bawarski iey małżonek do Sieghartskirchen. Królewicz następca tronu Bawarskiego iest tu co chwila oczekiwany.

Feldmar. Bawarski Xże Wrede przybył tu d. 30 Grudnia. — N. Król Bawarski nietylko udzielił osobiście C. K. Feldm. porucznikowi, Xciu Karolowi Auersperg wielki krzyż orderu Bawarskiego S. Huberta, ale nawet wyrobił mu poprzedniczo pozwolenie noszenia go u N. Cesarza.

Bibliotekarz Xcia Imć Sasko-Cieszyńskiego, P. Czösch, który napisał dzieło w tabelach o zmianie Europy przez Francyią, i to iako za nayłaskawszem pozwoleniem przypisane J. C. K. Mci naypierwey naypokorniey oddał. J. C. K Mość nagradzaiąc zawsze łaskawie wszystkie uczone prace, zaszczycił autora za pracowite i piękne iego dzieło przy własno ręcznym bilecie przez Wielkiego Podkomorzego Hr. Wrbna wielkim medalem złotym roku 1804 wybitym. — Xże Sasko-Cieszyński udarował podobnież autora za to dzieło medalem złotym, wyobrażaiącym na iedney stronie iego popiersie, a na drugiey Herkulesa z napisem: *Virtus gressum trahit*

Z Londynu d. 24 Grudnia.

Z całey rodziny Królewskiey tylko Xże Rejent i Xże Klarencyi znayduią się ieszcze w Brighton. Przez szczodrobliwość Xcia Rejenta żywionych tam iest codziennie 250 rodzin (około 1200 osób) Xże Rejent rozkazał także zamiast zwyczaynych 100 f. szt. rozdać w czasie teraźnieyszych świąt Bożego Narodzenia 250 f. szt. pomiędzy ubogich w Brighton. — Rozchodzi się pogłoska, iż rocznica urodzin Xiężny Karoliny Koburgskiey (d. 7 Stycznia) będzie w Brighton obchodzona.

Niderlandski Poseł, Baron Fagel, dał d. 19 wielki obiad dla Lorda Castlereagh, na którym znaydował się także przybyły z Bruxelli Xże Prosper Achremberg (rozwiedziony z Stefaniią de la Pagerie.) Dowiedziano się tu z wielką radością, iż zakaz wywozu żyta z Niderlandów nie iest powszechny.

W. Xże Mikołay przybył d. 16 b. m do Edinburga, d. 19 otrzymał prawo obywatelstwa, a w wieczor dnia tego dany był dla niego bal wielki.

Gazeta Morning-Chronicle opisuie sposób życia teraźnieyszego Cesarza Chińskiego iak następuie: "Teraźnieyszy Cesarz Chiński tak żyie zamknięty, iż wierni iego poddani rzadko tylko, i to podczas uroczystości otoczonego kupą woyska przy łoskotney muzyce woyskowey maią go szczęście widzieć. Na otwartem powietrzu lub szczerem polu nigdy się nie pokazuie. Jeżeli używa konney przeiazdzki, to tylko po raitszuli w towarzystwie zaufanych Mandarynów, których dla rozerwania się po sprawach rządowych do tey zabawy wezwie. Do ostatniego rokoszu w stolicy Pekinie powodem bydź miało złe przyięcie przez Cesarza przełożenia od mieszkańcow i ich deputowanych.„

Im bardziey zbliża się chwila zwołania parlamentu, tem więcey widać oddalanych z różnych wydziałów rządowych

niższych urzędników, pisarków, posługaczów i t. d. Ale czyli to iest ta oszczędność, iakiey władza prawodawcza i lud wymaga, trudno uwierzyć, bo iest bardzo mało znaczącą. Z zbroiowni oddalaią 5 do 6 posługaczów, którzy razem 6 do 700 f. szt. mieli roczney płacy. Z wydziału morskiego chcą kilkunastu pod sekretarzów oddalić, ale o zmnieyszeniu kommissarzów, których iest teraz 11, a każdy z nich ma po 1000 f. szt. płacy nie ma wzmianki. Z urzędu żywności oddalonych także bydź ma 10 do 12 podsekretarzów, z których żaden niema większey płacy nad 110 f. szt. Powiększona niedawno artyleryia morska przeniesiona bydź ma do Dealu i w tamteyszym szpitalu umieszczona. Płaca będących w czynney służbie officerów morskich i maytków ma bydź cokolwiek od przyszłego miesiąca powiększona; ale będący na połowie żołdu pozostaną tak iak są. Z przyobiecanego pomnieyszenia w woysku, nic się iednak nie zprawdza. Może zatrudno byłoby oddalić 2gich Majorow i należących do sprzężaiów osób; lecz czemuż sam rząd nie trudni się n. p. odzieżą? Słychać, iż na następuiących posiedzeniach parlamentu ieden z członków wniesie, aby wszyscy urzędnicy stanu opłacali po 10 od sta od swoich pensyy.

Nic nie ma teraz większego wpływu na Angliią iak Londyn, a na Londyn rada gminna. Zgromadzenie iey d. 20 pod Lordem Prezydentem dla słuchania odpowiedzi Xcia Rejenta na podany mu adress było tem ważnieysze, że przewidywano, iż podzieli się na dwie partyie, ale nie przewidziano która zwycięży. Po przeczytaniu odpowiedzi Xcia Rejenta, żądali razem głosu PP. Curtis i Waithman i kłócili się żywo o pierwszeństwo. Pierwszy zasadzał się na swoim prawie, a drugi obwiniał 1go, iż zawsze chce bydź pierwszym. Lord Prezydent rozstrzygnął spor, daiąc pierwey głos P. Curtis. Ten, wsparty od P. Dixona, wniosł, aby łaskawa odpowiedź Xcia Rejenta była bez dalszego roztrząsania do protokółu wciągniona. Tu wystąpił P. Waithman i w długiey mowie okazał prawo rady gminney do podawania Dworowi przełożeń. Przywiodł adress d. 14 Lutego 1812 który był w naymocnieyszych wyrazach napisany, a przecież Xże Rejent nayłaskawiey nań odpowiedział. (Tu przeczytał tę odpowiedź.) W roku 1812 toż samo nastąpiło. Nad teraźnieyszą odpowiedzią tem więcey należy się zastanowić, że podobne odpowiedzi wypływaią tylko z pióra Ministrow, i zdaniem iego zasługuie na mocne przełożenie. Odmalowanie nędzy kraiu, wyłuszczenie iey przyczyn i podanie sposobów zapobieżenia oney, iako nie ubliżaiące winnego uszanowania tronowi, nie zasługuią na upadlaiącą odpowiedź. Proponował nakoniec, aby odpowiedź do protokołu wciągnąć; z wyrażeniem iednak zadziwienia rady, że Ministrowie w czasie bezprzykładney nędzy doradzili Xciu Rejentowi odpowiedź, która rzuca naganę na tych, który żądali od rządu usunięcia nadużyciow i teraźnieyszey nędzy, która pochodzi iedynie z trwonienia publicznych pieniędzy i błędney reprezentacyi ludu; i ażeby wszystkie hrabstwa, miasta i miasteczka wezwac, aby w konstytucyynych wyrazach iedno zgodnie żądały reformy w reprezentacyi narodowey. — P. Favell popierał ten dodatek z powodu, że honor

rady iest naruszony. — Z przeciwney strony wystąpił powtornie P. Curtis, nazwał odpowiedź XciaRejenta w cale godną i zasłużoną naganą rady gminney, ponieważ wdała się w przedmioty, które w cale do niey nie należą. (Tu śmiech i gwizdanie słuchaczów, czego iednak Lord Prezydent z groźbą zakazał.) P. Curtis mowił daley: " Adress rady gminney tak był napisany, iak adress pospolstwa. Przekonany iestem, że dobrzy i szanowni obywatele Londynscy pogardzaią takiemi środkami i mniemaniami. (Nie! nie! krzyczano.) Adress iest sromotny, a odpowiedź łaskawa i taka, na iaką prożba zasługuie. Mowiono o reformie, ale miano na celu rewolucyią. Chcianoby wszystko dawne zwalić, a przecież pod takim porządkiem rzeczy nasi oycowie mieli się dobrze i my się mamy. Czyliż parlament obierany co rok, a nawet codziennie będzie lepszy od teraźnieyszego? (Smiech.) Lud mówi o pokoiu, lecz przy nowym sposobie obierania bardziey się kłocić będzie. Z niczego nie będzie kontent, co tylko od iego ulubieńca na wyspie S. Heleny nie pochodzi, gdyż go ma za iedynego przyiaciela rodzaiu ludzkiego i za iedynego człowieka na świecie, który potrafi powszechny pokoy ugruntować.,, (Smiech) — Niektórzy mówcy zarzucali P. Curtis i Dixonowi, który po nim mówił, odstąpienie od materyi. Oba wymawiali się przykładem P. Waithmana. — P. Favell radził, aby kończyć posiedzenie, gdyż wypadłoby świece kazać zapalić. Nakoniec przywiedziono okoliczność, iż nie pięknie, aby przed nadchodzącem nowem obieraniem rady (d. 21 Grudnia) rozdwoienie nastąpiło, i gdy P. Dixon chciał po 3ci raz mowić, został zakrzyczany żądaniem głosowania. Znaczna większość głosów okazała się za powyższym dodatkiem P. Waithmana.

Wczoray było 6te i ostatnie badanie rokoszanów Spafieldu. Dwóch z pomiędzy nich, Cashman, maytek, i Gambell, 16to letni ulicowy zamiatacz, obwinieni o kradzież w domu Beckwitz i o bunt, odesłanemi po wyrok do sądu zostali. Carter maiący naylepsze świadectwa, iest uwolniony. Preston i Hoope zostali za rękoymiią z więzienia wypuszczonemi, lecz stawić się maią, gdyby z powodu uczeŝnictwa do rokoszu ieszcze wezwanemi byli. Simons i Brauknecht Gunell pozostali w więzieniu i maią ieszcze bydź badanemi. Stary Watson badany był w ministerium spraw wewnętrznych i wszyscy daią za nim naylepsze świadectwa. Otoż na tem kończy się cała sprawa, która w początkach tak wielkie czyniła wrażenie i iako niebezpieczny spisek przeciw kraiowi była głoszona. Poczta od listów i doniesień o młodym Watsonie kosztuie Lorda Prezydenta codziennie kilka f. szt. Policyia doyść miała, iż znayduie się w Londynie lub okolicach, ale w cale bez pieniędzy. — P. Hunt chciał w Bristol skoiarzyć także zgromadzenie ludu, ale mu się nie udało.

Towarzystwo nauczycielów obchodziło d. 19 b. m. obiadem rocznicę swoiego założenia, na którym prezydował Królewicz, Xże Sussexu. Doniosł on towarzystwu, iż zaprosił na tę ucztę i Xcia Orleanu, lecz grzecznie mu się wymowił, posełaiąc dla towarzystwa 10 gwineow, z wyrażeniem, że i on w przykrych okolicznościach utrzymywał się z nauczyciel-

stwa. (*) Po wielu spełnionych zdrowiach, zakończyła się uczta znacznemi składkami.

Nie Marszałek Soult, ale Jen. Brayer, przybył z Hollandyi przez Angliią do Baltimore.

W Doncaster kowal sprzedał swoią żonę za 5 1/2 szylingów (11 zł. pol) Kupił ią malarz. (Zdaie się, że i tego towaru spadła w Anglii cena.)

Dwoch wiary godnych podrożnych przybyłych z Rouen do Brighton opowiadaią iako oczni świadkowie co następuie: W d. 8 Grudnia obchodzone było w Rouen święto Niepokalanego poczęcia Panny Maryi i podług dawnego zwyczaiu wystawiono obraz Panny Maryi dla publicznego nabożeństwa na placu na przeciwko Muzeum. Nie wyszło kilka chwil, gdy wymalowano na nim trzech kolorową czapkę i bandolet, iaki Bonaparte miał nosić. Nie spodziewany ten widok ściągnął mnostwo widzow. Wiele czasu i pracy kosztowało zwierzchność nim potrafiła te rewolucyyne znaki zatrzeć.

Gazeta Dworska d. 14 doniosła znomu o 18 bankructwach.

Podług doniesień z Bairtown w prowincyi Ziednoczonych Stanów Amerykańskich (Kentuki) założony tam został z wielką uroczystością węgielny kamień na nowy Katolicki katedralny Kościoł, który wystawiony będzie ze składek mieszkańców miasta i prowincyi, gdzie coraz bardziey pomnaża się liczba Katolików.

Z Paryża d. 23 Grudnia.

Xiężna Berry iadła przed kilku dniami z Królem obiad. Wczoray przyiął J. K. Mość officerów 1go Szwaycarskiego pułku gwardyi, który tu z Dijonu przybył, i iest 7mem gwardyi pieszem pułkiem.

Znayduiące się tu 5 pułków pieszey gwardyi Królewskiey zgromadziły się d. 20 na wielkiey równinie między Clichy i Neuilly. Monsieur, otoczony licznym orszakiem officerów, odbył naprzód z każdem pułkiem popis, potem razem z wszystkiemi pod wodzą Marszałka Oudinota obroty z ogniem, które trwały od godziny 10 przed aż do 3ciey popołudniu. 6ty pułk gwardyi wyszedł onegday z Paryża na osadę do Rouen. Dwa inne pułki teyże gwardyi udadzą się na osady do Caen i Amiens.

Krôl darował P. Deseze bogatą złotą tabakierę z wizerunkiem Ludwika XVI. Gdy mu czyniono uwagę, iż P. Deseze często łączy się z przeciwną stroną, odpowiedział Król: "ale bronił Ludwika XVI, potrzeba więc iego zdanie szanować.,,

Xże Talleyrand ieszcze do Valençay nie odiechał, ale miał Pani Stael oświadczyć, iż w krótce wyiedzie.

Rocznica urodzin Xiężny Angouleme (d. 19 Grudnia) była u Dworu podług zwyczaiu obchodzona. D. 19 Grudnia iest oraz rocznicą, w którym wysoka ta Xiężna o północy została z więzienia Templu wyprowadzoną i z iednym wiernym sługą za granicę do wysokich swoich krewnych odesłaną. Przekupki Paryzkie i Wersalskie podały iey w tym dniu bukiety, które łaskawie przyiąć raczyła.

P. Garan-Coulon, dawniey członek

(*) W Gryzonii podczas rewolucyi Francyi dawał Xże Orleanu pod nie znanem imieniem rok czyli dwa w Niemieckim ięzyku publiczne i prywatne lekcyie matematyki i innych nauk.

konwencyi narodowey, później senator i członek narodowego instytutu, umarł tu w 72 roku życia.

Wszyscy Dyrektorowie poczt w królestwie odebrali rozkaz, aby każdą znaczącą nowinę polityczną, skoro się o niey dowiedzą, nadzwyczaynym gońcem zaraz Jeneralnemu dyrektorowi poczty w Paryżu przesyłali.

Król zamienił karę śmierci byłego Adjutanta Monier za spisek przeciw zamkowi Vincennes, na karę wygnania do iedney z osad Francuzkich.

Jenerał Pruski Ziethen po obeyzrzeniu 30 tysiącznego swoiego korpusu, powrócił do główney swoiey kwatery do Sedanu.

Jenerał Hr. Woroncow, naczelny wodz woyska Rossyyskiego we Francyi, za stratowane podczas popisu woyska zboża i łąki w okolicy Avesne rozkazał mieszkańcom 2775 fr. wypłacić.

Umarł tu Jen. porucznik Baron Linier. Założył on sławną drogę przez górę Simplon i w r. 1813 był dowódcą twierdzy Wirchurskiey. — Marszałek Davoust, który od roku mieszkał w swoiey wsi Savigni, przybył niedawno do Paryża i mieszka w swoim pałacu.

Zaciąg do gwardyi Królewskiey, który od nieiakiego czasu był zawieszony, rozpoczął się z pośpiechem na nowo.

Gdy w krótce rozpocząć się ma sprawa zaocznie przeciw Xciu Rovigo (Jenerałowi Sawary) żona zatem iego rozesłała do członków sądu woyskowego pismo, w którem stara się okazać, iż rozporządzenie z d. 24 Lipca nie może tyczeć się iey męża, gdyż przed 23 Marca 1815 nie zdradził Króla; objęcie i pełnienie publicznego urzędu za wyrokami d. 20, 21 i 22 Marca nie może mu bydź za zbrodnią poczytane, gdyż nie iest poczytane mianowanym naówczas Ministrom i jeneralnym dyrektorom; zresztą Jen. Sawary mianowany d. 20 Marca na jeneralnego dozorcę żandarmeryi, objął dopiero ten urząd d. 25. Mianowanie go nie zależało od iego woli, a zatem nie może mu bydź za zbrodnią poczytane. Co do 2go punktu oskarżenia, że pisywał do Bonapartego na Elbie, twierdzi Pani Savary bydź fałszem, i dowodzi, że gdyby tak było, inaczey byłby od Bonapartego uważany; nizki stopień, który otrzymał, okazuie więcey niełaski, niżeli względów w miarę dawnieyszey iego dostoynosci iako ministra. Pani Savary kończy obronę męża swoiego przywiedzeniem czynu, który zaszczyt czyni iego charakterowi: "W kilka dni po powrocie Bonapartego, Savary mianowany został jenerałem w Wandei; lecz wymówił się, że nie chce przeciw Francuzom woiować."

Wygnancy Francuzcy, którzy utracili nadzieję powrotu do Francyi za odmianą rzeczy, zaczynaią opuszczać prowincyie Belgickie, udaiąc się do Bawaryi lub Ameryki, gdzie spodziewaią się znaleść służbę u rokoszanów Mexykańskich.

Angielski Jenerał Thornton miał kupić piękne dobra po Marszałku Berthier.

Pytano się niedawno Hr. Rostopczyna dla czego tak często odwiedza Xcia Tallevranda, który iest u Króla w niełasce: "Bo nie widzę w nim (odpowiedział) męża iednego dnia, ale wieku."

Kopersztych S. Wincentego a Paulo uczynił tu wielkie wrażenie, i całkiem iuż zniknął. Wyobraża on tego Sgo w ubiorze duchownym; po prawey iego stronie widać więzienie i więźnia za kratą, a po

lewey szpital i zakonnicę z nagiem dziecięciem na słomie. W rysach twarzy znaydowało się wielkie podobieństwo do niektórych żyiących osób.

Z Bruxelli d. 26 Grudnia.

Podług doniesień z Wielkiego Xięztwa Luxemburskiego, w Ardenach panuie naywiększa nędza! Żywność iest nader rzadka i nieznośnie droga; czarnego, grubego i niezdrowego chleba zaledwo dokupić się można.

Fabryczne miasteczko Montjoie pod Akwisgranem dało w tey chwili patryotyczny przykład; złożyło 30,000 fr. na zakupienie w zapas przybydź maiącego z morza Baltyckiego zboża.

Z Antwerpii odpłynęły niedawno trzy ieden po drugim okręty z żytem do Londynu i Newcastle, a d. 15 czwarty tamże przeznaczony zatopił się z całym ładunkiem.

Naynowsze doniesienia z Batawii dochodzą do 10 Sierpnia. O tem czasie zaczęły stamtąd woyska Angielskie ustępować, a do 19 maią całą tę osadę opuścić. Woyska nasze zachowuią zupełną karność, są zdrowe i w dostateczney liczbie do osadzenia wysp wszystkich.

Jan Hr. Tilly, rodem Francuz, zastrzelił się tu iak mówią z powodu długów.

Historyczny tuteyszy Malarz i Professor, Kawaler Breda, odebrał zlecenie odmalować koronacyią Króla Niderlandskiego w kolossalney wielkości, który obraz kosztować ma 25,000 talarów.

Z Włoch d. 17 Grudnia.

Królewicz Pruski Henryk w czasie bawienia swoiego w Florencyi obeyrzał wszystkie tamteysze pomniki kunsztów i osobliwości. Pisma Włoskie chwalą rzadką iego znaiomość rzeczy i uprzeymość. W krótce uda się do Rzymu. — Królewicz Neapolitański Leopold przybył z swoią małżonką Arcy Xiężną Austryiacką Klementyną d. 11 do Florencyi, gdzie dwa dni zabawił, a potem udał się w dalszą podróż do Neapolu.

Podług odebranych w Rzymie doniesień Cesarz Chiński Kia-King miał zostać z tronu złożonym. Dynastyia Tatarska miała zostać od tronu odsuniętą, a potomek dawney dynastyi Cesarzem obrany.

Rzeka Po wystąpiła z koryta i wielkie poczyniła szkody — W Wenecyi odebrano smutną wiadomość o spustoszeniach, które morowa chorobą w Dalmacyi i Albanii czyni.

Z Parmy piszą, iż Xiężna Wallii odwiedziła tam niedawno Xiężnę Maryię Ludwikę.

Znakiem rozmaitych partyy Carbonari we Włoszech, liberalistów w Hiszpanii, konstytucyionistów we Francyi, it.d. ma bydź krzyż trzech kątny.

Gazeta Rzymska donosi, iż tam d. 5 b. m. 3ch żydów ochrzczono; ieden z nich nazwiskiem Benperad iest synem bogatego kupca w Poggio.

W Ankonie został niedawno przebiegły oszust poymany, który udawał się za Papiezkiego astronoma i pod pozorem ukazania Belzebuba, wyłgał od wielu osób znaczne pieniądze.

Z Karlsruhe d. 24 Grudnia.

Względem spraw wewnętrznych, a osobliwie ulepszenia stanu skarbu bywaią teraz częste naradzenia, na których sam Wielki Xże zasiada. Zdaie się, iż oddawna przyobiecane zaprowadzenie nowey konstytucyi teraz nastąpi, i W. Xże zwoła stany państwa.

DODATEK

DO Nro 4.

GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 12 STYCZNIA 1817 Roku W NIEDZIELĘ.

Od brzegow Menu d. 28 Grudnia.

Cesarzowa Austryiacka wstaie, iak mowią, o godzinie 6 z rana, śniada z Cesarzem, potem przegląda wszystkie podane iey prożby, wzywa do siebie plebanów dla przekonania się o ubostwie proszących o wsparcie z ich parafiiów, i nikomu potrzebnemu wsparcia nie odmawia. Do godziny 10tey bawi w rannym ubiorze w swoim gabinecie i kończy dzień dobrodzieystwy, od których ranek zaczena. — Syn Xiężny Parmenskiey umieszczony iest tylko w Kalendarzu Dworskim z opuszczeniem imienia Napoleona, Franciszek Karol, Xże Parmeński, a pod napisem Parma, iako kawaler orderu S. Szczepana.

Ostatni tydzień 1816 r. okropnie zakończył się w Manheimie. Ren i Nekara tak dalece z powodu wielkiego deszczu wezbrały, iż wiele piwnic zalanych zostało. Wyszła z koryta Nekara okryła lodem okolice tego miasta, ponieważ zaraz mocny mroz nastąpił. Wielu z młodzieży, którzy zawcześnie dla ślisgawki zaufali lodowi, pod nim śmierć znalezli.

Około końca r. b. zaczną się w Stuttgardzie naradzenia tayney rady nad konstytucyią dla królestwa Wirtemberskiego. Król sam będzie prezydował na tych posiedzeniach. Do 15 Stycznia musi bydź ta konstytucyia wydrukowana, i d. 17 stanom do przyięcia podana. Wszyscy ciekawi są, iak tayna rada pogodzi sprzeczkę między Królem i stanami względem kassy, dwoch izb i wydziału stanów.

Nowy dziennik Merkury Reński umieścił rachunek zapłaconych przez Angliią Elektorowi Heskiemu posiłkowych pieniędzy w czasie woyny Amerykańskiey. Liczba dostawionego przez Elektora woyska wynosiła 12,000 ludzi, a zapłacona za nie summa 21,276,778 talarów.

D. 1 Grudnia umarł w Pradze pierwszy przełożony żydowskiey Synagogi, Michał Jurist, w 105 roku życia. Przeżył on z iedną żoną spłodzonych 18 dzieci płci oboiey, z których ostatni syn w roku przeszłym zmarły, miał lat 70. Zostawił 11 wnucząt, 22 prawnucząt i 2 praprawnucząt.

Nie prawdzi się wiadomość, iakoby Jen. Vandamme znaydował się w Amster-

damie i tam starał się o pozwolenie udania się do Ameryki. Wyprowadzony on został za granicą i nie wolno mu pokazać się w kraiach Niderlandskich.

Szkoła głowna Gettingska liczy teraz 1132 uczniów. Pomiędzy temi znayduie się 386 kraiowych, 566 z prowincyy Niemieckich i 180 z innych kraiow, a pomiędzy ostatniemi 4 Amerykanów, 63 Duńczyków, 10 Anglików, 6 Francuzów, 5 Hollendrów, 2 Austryiaków, 1 Włoch, 36 Rossyianów, 8 Szwedów, 17 Szwaycarów, 1 Hiszpan, 25 Węgrów i 2 z wyspy Chios.

Z Stambułu d. 26 Listopada.

Woienne okręty, które z krążenia po Archipelagu powróciły naprawiane są w arsenale. Uzbraiaią tamże dwie korwety, ktore przed zdarzeniem pod Algierem przeznaczone były w podarunku dla Dejow Tunetańskiego i Algierskiego. D. 14 odwiedził nawzaiem W. Wezyr Kapitana Baszę i obeyrzał razem wedle corocznego zwyczaiu skład okrętowych zapasów. D. 23 W. Sułtan, otoczony Ministrami, przypatrywał się spuszczeniu z warsztatu okrętu.

Wczoray odbierał W. Sułtan w pałacu letnim uroczyste powinszowania nowego tureckiego roku 1232, który się d. 20 b. m. zaczął. Dziwią się, iż W. Sułtan dotąd nie przeniósł się do zimowego pałacu, czego przyczyną ma bydź, iż pomiędzy przeniesionemi tam kobietami z zgorzałego niedawno seraiu, miały się pokazać znaki morowey choroby.

W panuiącym teraz W. Sułtanie Mahmoudzie postrzegaią pomiędzy głównemi własnościami niewzruszoną tęgość. Morderców swoiego Oyca Selima i brata Mustafy ścigał z nieustraszonnością, nie bacząc wcale, iż taki sam los spotkać go może. Z równąż surowością ukarał tych śmiercią, którzy r. 1812 zawarli pokoy w Bukareście, wyiąwszy Galeb Effindego, którego talentów ieszcze potrzebował, i dopiero w r. 1814 stracić kazał. Z tą tęgością łączy ducha poprawy w różnych odnogach rządu; przeciw ministerium postanowił inne ministerium; prowincyionalnych Baszów przez podzielenie ich osłabił; woysko, a osobliwie strasznych dawniey janczarów poskromił. Mahmoud przywięzuie wielką wartość do zachowania taiemnicy w sprawach stanu, czego dowodzą dwa przykłady. Bostangi utracił głowę, ponieważ poważył się przed odebranem rozkazem oznaymić o urodzeniu się syna Sułtana. Basza St. Jean d' Acre napisał z Damaszku do Kaimakana, iż na pozor pociągnął przeciw Wehabitom, aby tem pewniey mógł podeyść Baszę Damaszku; iednak o godzinę go uchybił; zabrał iego kobiety i skarby, ale iego osoby nie dostał. Za to zaś, że pisał do Kaimakana, który o tem nie powinien był wiedzieć, wniosł W. Sułtan, że przez wydanie taiemnicy, nie schwytał Baszy Damaszku, i złożył go z baszowstwa.

Z Sztokolmu d. 20 Grudnia.

Xże Oskar, syn następcy tronu, bywa ciągle na kollegiiach państwa, i często znayduie się na posiedzeniach handlowego kollegium, dla powzięcia wiadomości o stanie handlu i przemysłu kraiowego w teraźnieyszy ważney chwili. Z resztą czyni służbę iako pułkownik w woysku, właściciel pułku gwardyi i szef Norwegskiey artyleryi i jazdy.

Pomiędzy wielu dowodami szczególniey z Dworami Peterzburskim i Berlińskim

zachodzących dobrych stosunków, widziemy (iak iedno z pism tuteyszych wyraża) i ten, że w naszem woysku zaprowadzaią taki sam kroy mundurów. Dowiaduiemy się także, iż siostra Królewska otrzymała znaczne wynagrodzenie za swoie dochody iako Xieni opactwa w Quedlinburgu. Poseł Pruski przy Dworze tuteyszym P. Tarrach, zaszczycony został od naszego Króla komanderską wstęgą orderu północney gwiazdy.

W roku 1815 zawinęło do różnych portów Angielskich 338 Szwedzkich okrętów. Z Londynu donoszą pod d. 1 Grudnia, iż bawełniane towary Angielskie mogą bydź do Hiszpanii wprowadzane, ale tylko przez uprzywileiowaną handlową kompaniią sprzedawane. Towary Angielskie sprzedanawe były w tym roku na stałym lądzie powiększey części ze stratą 28 od sta, od ceny fabryczney.

Z Szwaycaryi d. 20 Grudnia.

Dyryguiący kanton udzielił przez okolnik innym kantonom zażalenie posła Sardyńskiego w imieniu swoiego Dworu, że Szwaycarowie namawiaią żołnierzy Piemontskich do ucieczki, w celu zaciągania ich do pułków Szwaycarskich na żołdzie Francuzkim będących.

Z Stuttgardu d. 21 Grudnia.

Z rozporządzenia Królewskiego w Nowy rok ma razem bydź nadal iak za przeszłego rządu obchodzona rocznica przyięcia godności Królewskiey nabożeństwem, stawieniem się władz krajowych, obiadem, &c.

Niektóre za nadto okazałe tytuły pod dawnym rządem, iako to Wielkiego Jeneralnego Dyrektora poczty państwa, i t. d. zostały z rozporządzenia Królewskiego znacznie skrocone.

Dannecker wygotował bardzo dobrze trafione popiersie zmarłego Króla. Poźniey zrobiony bydź ma w całey wielkości iego posąg z Karraryyskiego marmuru. Mowią nawet, iż ma mu bydź wystawiony pomnik na placu przez niego założonym, który zdobić będzie powyższe popiersie.

Z Frankforta d. 28 Grudnia.

Wczoray w wieczor przybyli tu razem Król i Królowa Wirtemberska i Xże następca Oldenburga, i stanęli w gościnni pod Cesarzem Rzymskim. W orszaku NN. Królestwa, który iest bardzo mały, znayduie się Jenerał adjutant Baron Wimpfen, Szambelan Baron Linden i ieden sekretarz. Królestwo zabawią dni 8. — Xże Paweł Wirtemberski, który onegday tu przybył, odiechał wczoray w wieczor do Hanau. Wielki Xże Weimarski iest tu dziś oczekiwany.

Ren zawsze ieszcze iest sryżem okryty, co wstrzymuie bieg poczty między obiema brzegami.

Wielu posłów seymu Niemieckiego korzystaiąc z zawieszenia posiedzeń roziechali się do swoich kraiow.

Xże Następca Oldenburga uda się z Prezesem Berg z Frankfortu do Birkenfeldu, stolicy przeznaczonych za Renem nowych posiadłości dla Oldenburga. Kraina ta liczy 20,000 mieszkańców.

Dla tymczasowego oznaczenia iak daleko rozciąga się moc seymu, wyznaczona została kommissyia, która składa się z Posłow Austryiackiego, Pruskiego, Hanowerskiego, Meklenburskiego i Oldenburskiego.

Nim zawiązane tu dobroczynne towarzystwo dla opatrzenia ubostwa w tańszy chleb, czynności swoie rozpoczęło,

wniosł były Xże Prymas na iego zakład 15,000 zł. r. a w krotce doszły iego składki do 100,000 zł. r.

Zawiązuie się tu iak dawniey w Monachium, Noremberdze, Hamburgu, i t. d. towarzystwo do wspierania użytecznych kunsztów i pięknych umieiętności.

Mówią, iż Hr. Gottorp (były Król Szwedzki) który bawi tu od kilku miesięcy w gościnni Weidenhof, opuści nasze miasto na końcu b. m.

Rozpoczęto tu spis ludności. — Uzupełnienie tuteyszego woyska przez dobrowolny zaciąg cudzoziemców bardzo opieszale idzie, chociaż zapewniono im naykorzystnieysze warunki. Postanowiono zatem z tuteyszego powstania utworzyć bataliion, aby uciążliwa służba strażowa obywateli ustała. Dla zastąpienia na to kosztów, zrobiony zostanie rozkład na maiętnieyszych obywateli.

Naywiększe stopnie zimna i ciepła.

dnia	1 Stycznia	1817 r.	stopni zim:	—	9°, 2
—	2	—	—	—	4, 0
—	3	—	—	— ciepła	† 1, 0
—	4	—	—	—	† 2, 6
—	5	—	—	—	† 4, 0
—	6	—	—	—	† 2, 0
—	7	—	—	—	† 0, 6

DONIESIENIA.

Pisarz Publiczny Aktów Powiatu Olkuskiego, podaie do wiadomości, iż z mocy zalecenia Wysokiego Trybunału Cywilnego Woiewództwa Krakowskiego pod dniem 18 Grudnia 1816 roku pod L. 3036 wydanego, do sprzedaży przez publiczną Licytacyią ruchomości, iako to: Sreber stołowych i w sztukach będących, miedzi, ceny, żelaza różnego, zegarków złotych, sukien męzkich i damskich, futer, pasów, bielizny różney, i stołowey, porcellany, faiansów, szkła, zwierciadeł, pościeli, strzelby, landszaftów, mebli i różnych sprzętów domowych i staiennych, rzemieni, powozów, koni, bydła, trzody, drobiu, pszczół, i innych rozmaitych rzeczy; w Dobrach Kuznicy Błędowskiey w Powiecie Pileckim i w Chechle w Powiecie Olkuskim znayduiących się, po śmierci ś. p. Wielmożnego Szymona Kmity. pozostałych, na dzień 27 miesiąca Stycznia r. b. i w następne dni wyznacza. Zyczący sobie kupna takowych ruchomości maią się w Gminie Kuznicy Błędowskiey, igdzie się Licytacyia odbywać będzie w dniu dopiero rzeczonym o godzinie 9tey ranney znaydować. — W Olkuszu d. 2 Stycznia 1817.

Jozefat Wiślicki.

Podaie się ninieyszym do publiczney wiadomości, iż dnia 14 m. i r. bież: 1817 o godzinie 9tey z rana tu w Krakowie przy ulicy Długiey na Przedmieściu Kleparz pod Nro 95, powtórnie przez publiczną Licytacyią sprzedany będzie Domek drewniany pod tymże Numerem, na gruncie do prebędy S. Krzyża nęleżącym, sytuowany; po zmarłych Teod: i Ewie Piechockiey małżonkach pozostały, dla niedotrzymania warunków licytacyi przez pierwszego nabywcę, a to w skutek uchwały Rady Familiyney w opiece Piechockich zatwierdzoney przez Trybunał Iszey Inst, Miasta Wol: Krakowa z Okręgiem pod dniem 17 Września 1816 r. — Przeto chęć kupna maiący przed rozpoczęciem Licytacyi złożą vadium w kwocie 100 zł. pol. w mieyscu zaś i terminie wyżey oznaczonym znaydować się raczą, gdzie im warunki przedaży przeczytane będą. — Dan w Krakowie dnia 2go Stycznia 1817 r.

Chwaſtkiewicz, Kom.

Uwiadomiam Szanowną Publiczność, iż dnia 12 Stycznia r. b. o godzinie 9tey ranney w Boczkowicach pod Nrem 1 we Dworze w Powiecie Kieleckim odbywać się będzie Licytacyia Bydła, trzody, zboża w snopie i wszelkiego gatunku, zatradowanych z mocy Sądowego Wyroku, życzący sobie nabycia onych raczy w mieyscu i terminie oznaczonym stawić się, a po otrzymanym przysądzeniu zaraz gotowizną zapłacić — W Kielcach dnia 2 Stycznia 1817 r.

Jarzębiński, K. W. K. P. K.